

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/228885,Rozmowa-z-Bogna-i-Michalem-Neumannami-dziecmi-graficzki-Marii-Hiszpanskiej-Neuma.html>
27.02.2026, 17:43

[Następny](#)

[Powrót](#)

Rozmowa z Bogną i Michałem Neumannami, dziećmi graficzki Marii Hiszpańskiej-Neumann

5 września 2025 r. w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie odbyło się spotkanie z Bogną i Michałem Neumannami – dziećmi malarki i graficzki Marii Hiszpańskiej-Neumann, które poprowadził pracownik Archiwum IPN Paweł Zielony.

05.09.2025

Dyskusja z członkami rodziny była jednym z wydarzeń towarzyszących wystawie *Zamordowane miasto. Reliefy Marii Hiszpańskiej-Neumann*, w związku z 81. rocznicą wybuchu Powstania Warszawskiego przygotowanej przez Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej oraz Muzeum.

Przed dyskusją zebranych gości przywitali i wprowadzili do tematu spotkania zastępca dyrektora MŻWiWP PRL Jacek Pawłowicz oraz dyrektor Archiwum IPN Marzena Kruk.

W czasie ponadgodzinnej rozmowy poruszone zostały tematy związane z życiem i twórczością Marii Hiszpańskiej-Neumann. Szczególną uwagę poświęcono wpływowi rodziny – zwłaszcza tradycji i doświadczeń rodu Hiszpańskich – na kształtowanie postawy artystycznej i życiowej artystki.

Bogna i Michał Neumann podzielili się swoimi osobistymi wspomnieniami. Jako dzieci artystki, a jednocześnie bezpośredni świadkowie jej pracy twórczej, przybliżyli perspektywę codziennego życia z osobą głęboko zaangażowaną artystycznie i społecznie.

Nawiązano do relacji artystki z Warszawą – jej rodzinnym miastem, które stanowiło nie tylko tło biograficzne, ale też istotny temat twórczości. Bardzo ważne miejsce w rozmowie zajęły refleksje nad traumą II wojny światowej, wspomnieniem aresztowania i przesłuchiwania Marii Hiszpańskiej-Neumann przez Gestapo w więzieniach w Radomiu i Pińczowie oraz zesłania jej do obozu koncentracyjnego w Ravensbruck, a następnie podobozu w Neubrandenburgu.

Po spotkaniu uczestnicy zostali oprowadzeni po wystawie przez jej kuratorki: Marzenę Kruk oraz Agnieszkę Bejnar-Bejnarowicz, kierownik Działu Edukacyjnego Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL. Była to okazja do bezpośredniego zapoznania się z pracami Marii Hiszpańskiej-Neumann oraz do zadawania pytań dotyczących kontekstu ich powstania.

Na wystawie zaprezentowano przechowywane w Archiwum IPN reliefy z cyklu „Zamordowane miasto”, zrealizowanego na przełomie lat 1964 i 1965. Dzieła te są symbolicznym hołdem artystki dla poległych w Powstaniu Warszawskim przyjaciół oraz mieszkańców Warszawy.

Ważną częścią ekspozycji jest pochodząca z zasobu IPN dokumentacja tzw. Planu Pabsta. Był to projekt przebudowy stolicy przygotowany przez Friedricha Pabsta, naczelnego architekta Warszawy od października 1939 r. Jego głównym założeniem było uczynienie ze stolicy Polski niewielkiego miasta powiatowego, mającego znaczenie jedynie jako węzeł komunikacyjny.

Na wystawie można ponadto zobaczyć fotografie wykonane przez Henryka Śmigacza i Antoniego Snawadzkiego, pokazujące stopniowe, ale systematyczne niszczenie Warszawy, oraz ocalałe detale architektoniczne, świadczące o pięknie przedwojennej stolicy, pozyskane na potrzeby ekspozycji z Muzeum Archidiecezji Warszawskiej, bazyliki archikatedralnej św. Jana Chrzciciela w Warszawie oraz Muzeum Warszawy.

[Wystawę „Zamordowane miasto. Reliefy Marii Hiszpańskiej-Neumann” oglądać będzie można w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL do 31 października 2025 roku.](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Warszawa

Centrala

Archiwum IPN

Spotkanie